

ODLOMAK IZ ROMANA

Srdan Valjarević

SARDAN VALJAREVIĆ

rođen 16. 7. 1967. u Beogradu. Krajem 90' objavljen mu je roman »List na korici hleba«. Živi u Beogradu.

Juče sam se izležavao u travi i cveću. Ej Srki Valjareviću, mrmljao sam kad ćeš zaboraviti sve i nestati? Zalegao sam u nešto dublju travu. Jaknu sam položio uz telo, video sam kako je levi rukav nakrivio dva maslačika. Ubrao sam oba cveta, jedan stavio u usta, među zube, i grickao, drugi vrteo palcem i kažiprstom. Siguran sam da u životu nisam ubrao više od osam čvetova. Okrenuo sam glavu u desno i gledao u gustiš trave. Čula su se neka čudna pucketanja, grebanja, tu i tamo travnate vlati su se micale. Bio je to sitan svet, jedva vidljiv i tih. Mislim da neko vreme jednostavno nisam bio prisutan.

Otac je bio na poslu, majka vodila knjige trgovcima, setra crtala u svom birou, ja sam carevao u šumi. Posmatrao krošnje i srušena stabla. Čule su se ptice i bilo je oblačno. Mogao si mi dati bilo koliko godina, trinaest i dvadesetpet i četrdesettri, nije bitno. Ležao sam prosut u travi. Pitao sam se kad ću nestati, tepao sam sebi: Ej Srki Valjareviću, zažmuri i zaboravi.

Lišće, to mi je narav.

Jele su mi se zelene masline i čeznuo sam za toplim vetrom na moru. Znam kako je kad zapališ cigaretu na takvom vetru. Šupalj sam mladić ovih dana, mislio sam. Pre desetak dana otac mi je rekao: »Završi neki zanat, nećeš valjda celog života nositi i tegliti po radionicama«. A onda se nasmejao i dodao: »Kezi ti se budućnost... ha ha ha«.

Setio sam se toga i pridigao sa zemlje. Suve žute travke su visile svud po meni. Nisam vredan mladić, nemam auto i nemam posla i valjam se po travi. Želeo sam da pružim korak i odlutam, želeo sam da me nema. Nisam ja bilo ko, pomislio sam.

Prizeljživao sam Portugaliju. Lisabon. Atlantik.

Insekti i ćutanje, tu sam se nalazio.

Srki Valjarević mrzi fantaziju.

Ali, bilo je teško napraviti taj korak. Osloenio sam se na laktove, ne, nisam od onih kojima se nešto preduzima. Gledao sam niz padinu, drumom su išli starci. Nosili su kanistere za vodu, išli su tu na česmu, dolazili su iz grada da bi uzeli vodu, valjda zdraviju od one gradske, zatim su se vraćali svojim kućama. Ti ljudi su imali razlog. Ja ga nisam imao. Nije mi ni nedostajao. Dovoljno mi je bilo da ležim tu u travi, ti ljudi su me mogli videti, piljio sam u njih kao što sam piljio u bilo šta drugo. Bilo je neko bledo sunce i trava je bila topla, rekao sam ti, mrzim fantaziju ali ti isto mogu reći, spadam u one koji tiho prizeljkuju.

Sve one livade.

I ipak, odspavao sam dva sata u toj dubokoj, zelenoj, mekanjoj, tihjoj travi. Bilo mi je vruće. U travi je uvek bilo toplije.

Nikad se više neću vratiti u život, pomislio sam. Uvukao sam majku u pantalone, pritegao kaiš i obukao jaknu. Bila je kožna i nije mi bila po meri. Popeo sam se uz brdo a zatim spustio do benzinske pumpe. Kupio sam paklu cigareta i sok od pomorandže. Vraćao sam se kući i pazuha mi je bila znojava, želeo sam samo jednu stvar, rekoh ti, želeo sam samo jednu stvar: da me nema.

Otvorio sam vrata i video majku i oca u trepezariji. Izmenjali smo par reči, radilo se o hlebu: ko je trebao da ga kupi a nije. Otišao sam u sobu i zatvorio vrata, seo za sto i uzeo da škljocam hemijsku olovku. Opsedala me Potrugalija. Našao sam nekakav papir i tresnuo pesmu. Išla je ovako:

PORTUGALIJA

Bio je tužan to veče, duvao je neki topli vetar iz Maroka. Cigani su pili jeftino belo vino i pevali. Portugalski cigani. Čule su se brodske sirene. I talasi. Taj Atlantski okean. Uvek se čuo. Valjao je i mumlao svoju melodiju. Vetar je bio tu eh ti atlantski talasi, imali su melodiju. Čaša mu je klizila iz ruke i voda curila niz vrat s nekima je nežan, s nekima grub ko zna tu melodiju? Lisabon. I talasi se čuju.

Pimplao sam pesme kao što sam pimplao fudbalsku loptu, to mi je odgovaralo, uvek sam voleo da pimplam loptu, moje je da ćutim. Uzeo sam telefon i okrenuo Kizu: »Ej jesi za piće?«

Sedeli smo u parku, pili votku i sok od breskve. Cerili se. Ćutali. Pljuckali. Idem za London, rekoh. Kad? U petak.

Probudio sam se u petnaest minuta do podne. Bio je utarak, bio sam mamuran, bile su mi lepljive usne, bio sam u gaćama i bilo je oblačno napolju. Više mi se nije išlo u London. Skuvao sam kafu, pomislio sam kako bi izgledalo kad bi sve ono što radim ujutru trajalo duže od svega što treba da se uradi preko dana i to je jedna od onih ideja za koju se mirno može reći da je prava jutarnja ideja.

Ljudi, pio sam kafu i pušio. U podne.

Mogao sam da radim dve stvari: da sidem dole i sednem na stepenik ispred ulaza ili da ležim u sobi i mumlam melodije. Nemam zanimaciju, ali reći ću ti: bio sam radnik. Uglavnom sam radio po privatnim radionicama i mislim da mogu da to kažem: bio sam tih, miran i vredan momak. Mislim da bi se s tim sve gazde složile. Sigurno da mi se dešavalo da izgubim volju i to se primećivalo, često bih izostajao sa posla. Ali nisam se svadao, retko kad bih se posvadao na poslu. Dešavalo se, ali rekoh ti, retko kad. Nisu me ni dirali. Naučio sam da otpirim i naučio sam da se ne osvrćem, tu, u radionicama. Naučio sam i da me ne grize savest dok lenstvujem. To sam naučio gledajući kroz prozor iz radionice.⁴⁾ Lenjivci su me gledali kako radim za mašinom. Dobro pamtim pet-šest lenjivaca. Muvali su se, ruke su im bile slobodne, ja sam radio. Oni su odneli moje simpatije. Nikome nisu nanosili štetu i to je samo jedna od prostih istina. Sve to ne znači ništa. Jel znaš ono kud udeš u knjižaru: svet je krcat reći. Pomisliš: čoveče, najbolje je ćutati. Tako puno ispričanog. Ali reći ću ti nešto: nikad dosta pravih reći. To ti je jedna stidljiva činjenica.

Štišao sam dole i seo na stepenik ispred ulaza, šta drugo. Neke mačke se šunjale između parkiranih automobila. Tri su bile crne i jedna sivo-bela. Jedna od crnih nije imala oko. Njuškale su, osvrtale se naokolo, poneka je nešto i liznula, dan je prolazio. Prošao je jedan klinac i mahnuo mi. Odmahnuo sam mu: bio je tu iz kraja. I za sebe mogu reći: tu sam iz kraja, sedim ispred ulaza i cure me ne gledaju a ni ja im ne zviždim. Nema nigde da se ide, lenj sam i carujem, odmaram mišiće, predveče igram fudbal i ne volim da gubim, to svi znaju. Kakva Portugalija? Kome se još ide u Portugaliju? Stavim cigaretu u usta i kresnem upaljač,

možda odem na pivce. Jedan momak sede na stepenik kraj mene, rukovali smo se, i on je iz kraja. Sedeli smo tu u ulazu i čavrljali.

»Eno ti ga čale«, reče.

Pogledao sam, da, bio je to moj otac. Nosio je novine u levoj ruci, bacio je pogled na svoj automobil i ušao u ulaz. Vratio se sa posla.

»Oćemo fudbal danas?«, pitao je momak.

»Može«, rekoh, »predveče.«

Pričao mi je o nekom svom ortaku koji svira harmoniku i još petlja nešto sa automobilima iz inostranstva, krađe, prodaje, razmenjuje, otkupljuje, otima.

»Mafija jebo mater«, reče momak.

»Što svira harmoniku?«, pitao sam.

»Voli, hvata ribe po svadbama na harmoniku.«

»Koja ti je on mafija?... Hvata ribe po svadbama?«

»Šta ga boli kurac.«

Uglavnom sam ćutao tu na stepeništu, došli su još neki momci, tu iz kraja, kezili smo se na sve i svakog, čekali smo predveče. Fudbal je moja ljubav. Eh, lopta...

Ustao sam i otišao do kioska na pivce i pljeskavicu. Spremao sam se. Jeo sam i ispio pivo a onda se vratio u sobu. Odmario sam se, čekao da dođe vreme za fudbal, bio sam pod uticajem jednog kaubojskog filma, imao sam vremena i rešio sam da tresnem još jednu pesmu. Zvala se

PENALI I PRERIJA

Znaš

ja sam ti fudbaler-desperados lutam naseljem od terena do terena u trenerci i patikama tražim momke koji pikaju fudbal čekam da negde zafali igrač i umešam se, ili me pozovu: »Dečko, jel bi da igraš?« Upoznam se, odigram i posle utakmice se izgubim. Da, tako ti ja lutam od terena do terena, opsednut loptom, prašnjav i usamljen, u patikama.

Oko pola sedam, sunce više nije bilo jako i istrčali smo na teren. Nikome više nije bilo dosadno. Dobro sam igrao. Nema potrebe da ti pričam o tome, u dobroj sam formi.

Tuširao sam se i žmurio. To je lepo. Voda je curila niz telo, leđa, grudi i stomak i niz noge. Čućuo sam i usmerio tuš ka licu, možda sam i bio namršten ali je voda bila vruća, bilo je dobro. Osim vode iz tuša ništa drugo se nije čulo, žmurio sam i dalje, ej Srki moj, izgubi se odavde.

Da li sam ti to rekao?

Čitao sam ruske pisce tih dana.

Eh ti ruski pisci...

Nisam od onih koji uvek mogu da čitaju, to je sigurno. Ali tih dana po šakama su mi se muvali uglavnom ruski pisci a ja sam ipak više vremena provodio pušeći na prozoru nego što sam ih čitao. Ipak su tu bili Platonov i Čehov i Babelj i ne mogu reći da sam ih sve pročitao do kraja ali je sasvim izvesno da sam mislio na ruske pisce tih dana. A onda su ruske pisce zamislili devojka i ventilator. Bilo je vruće, mislio sam na jednu devojku i uključio ventilator. Vidiš, to je već pesma. Da mogu otpjevao bih ti je. Bio bi to sasvim solidan bluz.